

Tapasztalatcsere a szakmai angoltanítás fejlesztése céljából

BESZÁMOLÓ

Szálteleki Szilvia

Az Európai Unió Leonardo da Vinci programjának köszönhetően módomban nyílt egy szakképzési szakértői mobilitási program keretében négy hetet eltölteni az ROC Friese Poortnál. A tanulmányút célja a szakmai tapasztalatcsere volt a szakmai angoltanítás fejlesztésének céljából.

A Raoul Wallenberg Szakközépiskola és Szakiskola angoltanáráként évek óta tanítok szakmai angolt OKJ-s képzéseken. Iskolánkban OKJ-s szakképzésben nappali rendszerben több mint 800 tanuló vesz részt. A szakképzésben a tanulók az egészségügyi (ápoló, gyermekápoló, fogászati asszisztens, gyógyszerértári asszisztens, sportmasször, gyögmasször, mentőápoló, ápolási asszisztens), a szociális (kisgyermekgondozó, -nevelő, szociális asszisztens) és az oktatási (gyógypedagógiai asszisztens, családpedagógiai mentor) szakmacsoport képzései közül választhatnak. Célunk, hogy a tanulók elsajátítsák a szakmájukhoz kapcsolódó alapvető szókinccset és képesek legyenek kommunikálni egy külföldi beteggel, vagy klienssel. Ezzel is növelni szeretnénk tanulóink munkaerőpiaci esélyeit. Az iskola életében fontos szerepet játszanak a nemzetközi kapcsolatok és rendelkezik tapasztalattal a nemzetközi projektek terén.

A ROC Friese Poort Regionális Szakképző Központ Hollandia két tartományában működtet öt iskolát, melyekben 12 000 diák tanul. Az iskolában dolgozók száma meghaladja az 1300-at. Az iskolaépületek kiváló infrastruktúrával rendelkeznek. A ROC Friese Poortban a tanulók a szakmák igen széles spektrumából választhatnak, pl. szépségipar, vendéglátás, média, művészetek, informatika, egészségügy, szociális szolgáltatások. Az egyes szakmákon belül a tanulók négy különböző szintű, egymásra épülő végzettséget szerezhhetnek. A képzések gyakorlatorientáltak, az iskolák jól felszerelt gyakorlati termekkel rendelkeznek és számos intézménnyel, köztük több egészségügyi, oktatási és szociális intézménnyel állnak kapcsolatban, ahol a tanulók a szakmai gyakorlatukat töltik. Az iskola célja, hogy olyan képzéseket kínáljon, amelyek megfelelnek a munkaerőpiac igényeinek. Iskolánk 2007 óta áll kapcsolatban a Friese Poort egészségügyi és szociális szakmákat oktató részlegével, ahol ápolókat, orvosi asszisztenseket, gyógyszerértári asszisztenseket, fogászati asszisztenseket, szociális asszisztenseket, pedagógiai és gyógypedagógiai asszisztenseket képeznek.

Először 2010-ben, kilenc másik kollégámmal együtt jártam a Friese Poortban. Az akkori program részeként bepillantást nyertünk az ott folyó szakmai angoltanításba és megismerkedtem Baukje van Dyk, angoltanárral. A mostani projekt ötlete már akkor felmerül, mert úgy láttam, hogy bármikor be tudnék kapcsolódni a Friese Poortban folyó munkába. 2012-ben újra megkerestem van Dyk asszonyt a projekt ötletével, aki vállalta a szakmai mentor szerepét és ötleteivel segítette a munkaprogram kialakítását, majd a megvalósítását. A munkaprogram három részből épült fel. Az első két napot egy orvosi asszisztens csoporttal töltöttem, ezt követően szakmai angolórákat látogattam, végül magam is tartottam 15 szakmai angolórát.

Az egyik tanári szoba

Orvosi asszisztensek

Két napot töltöttem egy orvosi asszisztens csoporttal, hogy képet kapjak arról, milyen egy diák átlagos napja. A „csoportomban” volt két hölgy abból a 15 tanulóból, akik márciusban három hetet töltöttek Budapesten, így volt segítségem, ha valamit nem értettem. Fontos megjegyezni, hogy Hollandiában a szakképzés nem érettségire épül, azok a diákok, akik úgy döntenek, hogy szakmát tanulnak, 17 éves koruk körül kezdik meg a képzést, de ugyanakkor vannak idősebbek is a diákok között. A két nap során jártam általános és szakmai órákon.

A szakmai órák egy része elméleti óra volt, például kórtan és gyógyszerstan, ezeken a kollégák többnyire az előadás és a kérdve kifejtés módszerét vegyesen használták, ppt kíséretében. Az orvosi asszisztensek körzeti orvos mellett dolgoznak, adminisztratív munkát végeznek, kapcsolatot tartanak a betegekkel, illetve betegtájékoztatót végeznek. A gyakorlati órákon a

majdani munkájukhoz kapcsolódó feladatok elvégzését gyakorolják az igazira emlékeztető szituációkban. Szituációkban gyakorolták annak a könyvnek a használatát, ami minden háziorvosi rendelőben megtalálható, és abban segíti az asszisztent, hogy eldöntse, a telefonon segítséget kérő betegnek sürgős orvosi ellátásra van-e szüksége. Arra is figyelmet fordítottak, hogy a beteg játszó tanuló valóban telefonon beszéljen az asszisztent alakító osztálytársával és ne lássa őt beszélgetés közben.

Kormányzati döntés nyomán a szakképzős tanulóknak heti két órában matematikát, holland és angol nyelvet is kell tanulniuk. Ezekből a tantárgyakból a heti két óra egyike számítógépes óra. A csoporttal töltött idő során megfigyelhettem egy számítógépes matematika órát. A számítógépes órák azt a célt hivatottak szolgálni, hogy a tanulók saját szintjüknek megfelelő feladatokkal gyakoroljanak és így fejlődjenek. A tanév elején a tanulók szintfelmérőt írnak, aminek alapján meghatározzák, hogy a milyen szinten áll az adott tanuló. A tanév során minden tanuló a saját szintjének megfelelő feladatokat old meg. Olyan számítógépes órán voltam, ahol a tanulók szöveges feladatokat oldottak meg. A feladatok nem tűntek túl nehéznek, összeadási és szorzási műveleteket kellett végezni. A tanár a saját gépén tudja figyelemmel kísérni, hogy mit csinálnak a tanulók és segít azoknak, akiknek kérdésük, vagy problémájuk van. Elméletben hasznosnak tűnik, hogy a tanulók a saját szintjüknek megfelelő szinten dolgoznak, de ha az órát tartó tanár nem szentel figyelmet annak, hogy a tanulók valóban az adott tantárggyal foglalkozzanak, akkor az internet hozzáféréssel bíró gépeken a diákok bizony hamar elkalandoznak. Ebben a csoportban is szép számmal voltak, akik teljesen mással foglalkoztak, aminek az egyik oka az lehetett, hogy a csoport létszáma elég nagy volt, a tanulók szétszórva, egy a folyosó részét képező térben álló számítógépeken dolgoztak, így a tanár nem tudta átlátni, hogy a tanulók mit csinálnak és inkább egy-egy olyan tanulóknak segített, akiknek problémájuk volt a feladatok megoldásával.

A csoport órarendjében szerepelt egy olyan másfél órás periódus is, aminek az a funkciója, hogy a tanulók a dolgozhatnak az egyéni, vagy közös iskolai feladataikon, például a tankönyv valamely témájának prezentációban történő feldolgozásán. Ezen az órán is a tanulókon múltott, hogy mire használják fel ezt az időt, voltak, akik dolgoztak, voltak, akik teljesen mással foglalkoztak.

Óralátogatások

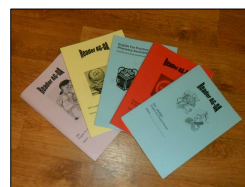

A Friese Poort orvosi fogászati és gyógyszerári asszisztenseket képző részlegén tanító angol szakos kollégáknál, Baukje van Dyknál, Harry van Dijknál és Kati Soosnál hospitáltam több mint 20 órát. Kétféle órakon jártam, szakmai angolórákon, illetve számítógépes órákon.

Az iskola döntése alapján az egész Friese Poortban a Good Practice című könyvet és az ahhoz tartozó online felületet használják a számítógépes órákon. Az év elején a különböző készségterületeken szintfelmérést végeznek, ennek alapján határozzák meg, hogy egy adott tanuló, mely területen milyen szinten van. Ezt követően minden tanuló kap egyfajta „térképet”, hogy az egyes területekhez kapcsolódóan a könyv és az online gyakorló és fejlesztő feladatok közül melyik feladatokon kell végig haladnia. Bár ez remekül hangzik, a kollégák szerint a tanulóknak igen körülményes és nehéz eligazodni abban, hogy melyik területeken mit kell megcsinálniuk. Számomra meglepő módon mind a tankönyvben, mind az online feladatokban nagyon sok volt a holland szöveg.

A számítógépes órákkal kapcsolatban itt is azt figyeltem meg, hogy bár a tanárnak lehetősége van arra, hogy a saját gépéről figyelemmel kíséresse, hogy mit csinálnak a tanulók és akár be is zárja az adott oldalt, ha a tanuló mással foglalkozik, a diákok mégis sokszor teljesen mással foglalkoztak az órán. Ezt látva úgy éreztem, hogy bár remekül hangzik a tanulók egyéni szintjéhez igazított haladás, ezek az órák sokszor inkább elvesztegetett időt jelentettek. A kollégák közül csak Kati figyelt oda igazán arra, hogy a tanulók angollal foglalkozzanak és ő volt az, akinek az óráján a többség ezt tette. Ugyanakkor valószínűnek tartom, hogy a tanulók otthon megcsinálják a feladatokat, mert az első évfolyamosok a számítógépes órákon kapnak jegyeket angoltól különböző tesztekre, az elméleti órákon nem.

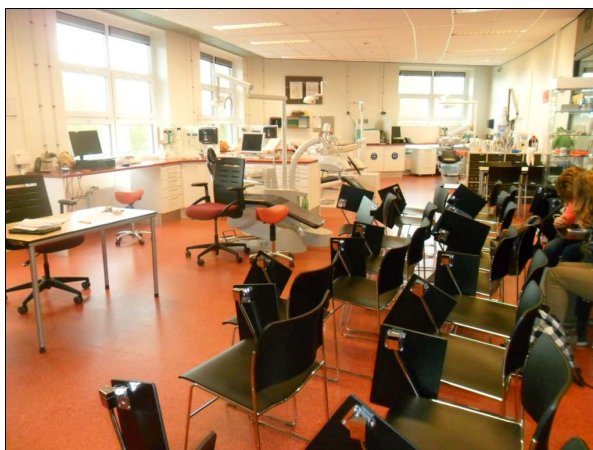
Az elméleti, vagyis nem számítógépes órákon a saját szakjuknak megfelelő szakmai angolt tanulnak a tanulók. Az órákon Baukje van Dyk által összeállított könyvekből tanulnak. A Good Practice című könyvhöz hasonlóan ezekben a könyvekben is sok a holland (instrukciók, nyelvtani magyarázatok) és elég sok a fordítási feladat. Ugyanakkor a könyvek alaposan átgondoltak, gondosan megszerkesztettek és sok segítséget jelentenek a részleg tanító kollégáknak, különösen az újonnan belépőknek.

Az órákon módszertani szempontból újat nem láttam, kifejezetten meglepett, hogy milyen sok hollandot használtak a kollégák az órán. Az ismerősökkel folytatott beszélgetések során próbáltam kideríteni, hogy ez mennyire általános. Az elmondottak alapján az a benyomásom alakult ki, hogy nem szokatlan, hogy nyelvórákat nem a célnyelven tartják. Ez alól Kati Soos volt kivétel, aki az óráit legnagyobb részben angolul tartotta.

Szintén Kati Soos volt az, aki kihasználta a rendelkezésére álló technikai lehetőségeket. A 2012/2013-as tanévtől kezdve minden teremben internet hozzáféréssel rendelkező számítógép, projektor és hangfal áll a tanárok rendelkezésére. Ez egyike azoknak a dolgoknak, amikre kicsit irigykedve tekintettem, mert a youtube-on rengeteg olyan videó érhető el, amit remekül lehet használni a szakmai nyelvtanításban és segítenek megoldani azt a problémát, hogy a saját gyűjtésű anyagokból összeállított tananyagokból hiányoznak a hallás utáni szövegértési feladatok. Szomorúan tapasztaltam, hogy az ott töltött egy hónap alatt, csak Kati Soos óráján láttam, hogy kihasználta a rendelkezésére álló technikai lehetőségeket. Baukje van Dyk óráit az jellemezte, hogy szépen, alaposan, lépésről-lépésre haladtak a könyvben. Harry van Dijk látogatásom idején mindössze hat hete tanított az iskolában, egy megbetegedett tanár helyét vette át, még ő maga is próbált beilleszkedni az iskolába és próbálta megtalálni a hangot a tanulókkal. Az óráin a tanulók rendkívül fegyelmezetlenek voltak, néha már addig a pontig, hogy nem lehetett velük dolgozni, az ő óráiból pozitív értelemben sajnos nem sokat lehetett tanulni.

Érdekes volt látni, hogy a távolág és minden kulturális különbség ellenére a holland tanulók nem sokban különböztek a magyar tanulóktól. Sokszor problémát jelentett, hogy nem hoztak könyvet, nehezen szakadtak el a mobil telefonjaiktól, amíg volt szabad hely máshol a teremben, távol tartották magukat a tanári asztaltól és minél idősebbek voltak, annál könnyebb volt velük dolgozni. Nagyon örültem annak, hogy lehetőségem volt megnézni egy munkamelleti osztály óráját is. Régebben sokat tanítottam én is munkamelletis tanulókat. Itt is hasonló volt a helyzet, mint otthon. A hölgyeknél mind volt könyv, nagyon igyekeztek, hogy jól megcsinálják a feladatokat, kérdeztek és minél többet szerettek volna leírni és megtanulni abból, amit a kolléga mondott nekik.

A fogászati asszisztensek demonstrációs terme

Tanítás

Az idő előre haladtával fokozatosan bekapcsolódtam a tanításba is és megtartottam 15 órát. Baukje van Dyk kérésére több nyelvtani témájú órát is tartottam, ami nem kis kihívást jelentett. Egyrészt, mert a tanulók nem voltak hozzászokva ahhoz, hogy angolul tartsanak nekik angol órát, pláne nem nyelvtanról, így nem is ismerték az angol terminológiát, sőt úgy tűnt ez hollandul is okozna némi problémát. Így nem maradt más út, mint példákon keresztül beszélni az adott témáról és közben megtanítani pár olyan szót, mint ige, alany és állítmány. Érdekes volt látni, hogy a holland diákoknak szintén problémát okoz az angol kérdő mondat, így ezeket is többször gyakoroltam a tanulókkal.

A Baukje által kért nyelvtanos órák után igyekeztem minél gyorsabban áttevezni az általam sokkal jobban kedvelt, a szakmai szókinccs és kommunikáció fejlesztését célzó 'content based' órákhoz, és ha már adott volt, igyekeztem kihasználni a technikai lehetőségeket is. Sok olyan órát is tartottam, ahol szituációs gyakorlatokkal, amelyekben én játszottam az angol beteget, segítettem a tanulóknak felkészülni a szóbeli vizsgákra.

Természetesen voltak nehezebb csoportok és helyzetek. Mikor először találkoztam egy csoporttal, le kellett küzdeni a kezdeti zavarukat, mit azért éreztek, mert egy idegen tanár akart nekik órát tartani, ráadásul csak angolul beszélt hozzájuk. Minél alsóbb évfolyamos és nagyobb létszámú volt a csoport, annál nagyobb volt a kihívás. Amennyire csak lehet itthon is igyekszem angolul tartani az óráimat, mégis érdekes tapasztalat volt úgy órát tartani, hogy az angolon kívül más nyelv nem állt rendelkezésemre, hogy megértessem a tanulókkal, hogy mit

szeretnék tőlük, vagy, hogy mit jelent egy adott szó. Sajnos a holland kollégák egy része túl készségesen sietett a tanulók segítségére egy kis hollanddal, ha valamit nem értettek meg elsőre. Összességében nagyon pozitív élményt jelentettek ezek az órák. Megtapasztaltam, hogy sikerült leküzdenem a tanulók kezdeti idegenkedését és az órák túlnyomó többségén jól tudtunk együtt dolgozni.

Kint létem alatt az angol szakos kollégákkal létrehoztunk tíz pár szerep kártyát kommunikációs feladatokhoz, ami a tanulók beszédkészségének fejlesztését célozza, ezeket a közös tanári szerveren keresztül elérhetővé tettem iskolám angoltanárai számára is.

Vizsgák

A tanulmányút ideje alatt több vizsgát is megnézhettem. Jártam angol szóbeli vizsgákon fogászati és orvosi asszisztenseknél. A fogászati asszisztensek párokban vizsgáztak, különböző szituációkat játszottak el, először az egyikük játszotta az asszisztens szerepét, míg a másik vizsgázó alakította a beteget, majd cseréltek. Az asszisztens különböző témákban adott felvilágosítást a betegnek. Az orvosi asszisztensek szóbeli vizsgájának a témája a diabetes volt. A vizsgázónak a diabetes kialakulásával, tüneteivel, kezelésével, szövődményeivel kapcsolatban kellett felvilágosítást adni a betegnek. Mindkét vizsgán értékelőlapon meghatározott szempontrendszer szerint értékelte a tanár a vizsgázó teljesítményét. Ez a két szóbeli vizsga része annak az öt vizsgának, amit a tanulóknak teljesíteni kell angolból.

Ha jól értetem, a szakmai végzettség megszerzéséhez a tanulóknak ötféle angol vizsgát kell teljesíteni. Ezek a következők.

1. „The English patient” - szóbeli szituációs feladat
2. Diabetes – szóbeli vizsga, beteg tájékoztatása a diabetesről, tanácsadás
3. Hallás utáni szövegértés
4. Olvasott szövegértés
5. Írásbeli vizsga

A hallás utáni szövegértés, az olvasott szövegértés és az írásbeli vizsgára B1-es szinten a harmadik évben kerül sor. Fontosnak tartom, hogy intézményi, de legalább is részleg szinten, meghatározott követelmény rendszer és rögzített értékelési szempontok léteznek angolból is, mert ez azt fejezi ki, hogy az angoltanítást nem csak a retorika, hanem a gyakorlat szintjén is fontosnak tartják és nem az adott tanár igényességétől, illetve a tanulókkal és saját magával szemben támasztott követelményeitől függ, hogy mit és hogyan tanulnak a szakképzős tanulók.

Abban a kivételes lehetőségben volt részem, hogy megfigyelőként részt vehettem az orvosi asszisztensek E2-es és E3-as szakmai vizsgáján. A végzettség megszerzéséhez a tanulóknak teljesíteniük kell a különböző tantárgyaikat és három nagyobb vizsgát. Az E1 névre hallgató vizsga egy szakmai elméleti vizsga. Az E2 egy a gyakorlathoz kapcsolódó kutatást bemutató prezentáció. A tanulók önállóan választanak témát a gyakorlatukhoz kapcsolódóan, kutató munkát végeznek, majd egy prezentációban bemutatják az alkalmazott módszereket és az eredményeket. Egy prezentáció 20-25 perc, az előadók minden prezentáció végén megfogalmaznak három állítást, amit megvitatnak a jelenlevőkkel. A vizsgát két tanár értékeli és videóra is rögzítik, így probléma esetén visszanezhető a vizsga.

E2-es vizsga

Az E3-as vizsga a végső szakmai gyakorlati vizsga. A holland szakképzésben nem országosan egységes szakmai vizsgák vannak, mint nálunk, hanem az intézmény dolgozza ki a saját vizsgarendszerét. A Friese Poort tanulói akkor jelentkezhetnek vizsgára, ha minden kötelező kurzust, gyakorlatot és megelőző vizsgát teljesítettek. A vizsgán két vizsgálztató volt jelen, az egyik játszotta a beteget, a másik figyelte a vizsgázót, illetve időről időre ő játszotta az orvost.

A tanulónak hét különböző szituációt kellett megoldania. A telefonos szituációknál a beteget játszó kolléga valóban telefonált és mivel az asszisztensi pultot egy paravánnal eltakarták, így a vizsgázó valóban csak a beteg hangját hallhatta. A szituációk között volt recept miatt telefonáló beteg, a rosszul levő férje miatt telefonáló beteg, vizeletmintát hozó beteg, a vizsgázó továbbá telefonon feladatokat kapott az orvostól és tájékoztatnia kellett egy beteget a csontritkulással kapcsolatban.

E3-as vizsga

Volt egy dolog, amit látva angoloként vérzett a szívem, ugyanis a vizsga teljes jogú része egy olyan szituáció, ahol egy angolul beszélő beteggel kell a vizsgázónak boldogulnia. Először betelefonált a külföldi beteg, majd be is ment a rendelőbe kötözésre. Annak aki, ezzel a szituációval nem tud min kezdeni, nem sok esélye van arra, hogy sikeres vizsgát tegyen, mert a vizsga csak akkor minősül sikeresnek, ha a vizsgázó teljesítménye 90% felett van. Az egész vizsga kb. 45 percig tartott. A vizsgát videóra rögzítik, így ha probléma merül fel, vissza lehet nézni. A vizsga után az egyik vizsgáztató értékeli a vizsgát a vizsgázóval, elmondja, hogy mi volt jó és mi volt rossz. Nagyon szeretném megérni azt, hogy az idegen nyelv is teljes jogú része legyen az OKJ vizsgának. Mit is mondhatnék? E tekintetben nem vagyok túl bizakodó.

A szakmai angoltanítás szemszögéből nézve számomra ennek az egy hónapnak a legfontosabb tanulsága, az volt, hogy, ha a holland kollégák valamiért is irigylésre méltó helyzetben vannak, az nem a kedvezőbb tárgyi feltételek, vagy az ingyen kávé miatt van, hanem azért, mert az egységes követelményrendszer és az, hogy az angol a szakmai záróvizsga teljes jogú része fontosabb helyet jelölnek ki az angol számára a szakképzésben, mint az itthon. Segítené a szakmai nyelvtanítás színvonalának fejlesztését egy egységesebb

tananyag és követelmény rendszer kidolgozása iskolánkon belül is. Erre már korábban is tettem javaslatot munkaközösségi értekezleteken.

Kulturális programok

Bár már többször jártam Hollandiában a tanulmányútnak köszönhetően olyan helyekre is eljutottam, ahol eddig még nem jártam. A szabad napjaimon ellátogattam Hágába és Rotterdamiába, megnéztem a híres holland tulipánmezőket, Franekerben meglátogattam egy a XVII. században épült, de a mai napig tökéletesen működő planetáriumot, illetve Goningenben megnéztem egy színházi előadást. Amszterdamban is olyan helyekre sikerült eljutnom, ahol korábban még nem jártam, ellátogattam a Rembrandt házba és a Hajózási múzeumba. Az egyik csodálatosabb élményem a Terschelling szigetére tett kirándulás volt. Semmi sem fogható a végtelen Északi-tenger látványához egy szép napsütéses napon.

